

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására
vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előzetesek és hirdetések a
kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, február 15.

Wlassics tanügyi programja

A parlamenti rendes szokás az, hogy a miniszter benyújtja a költségvetést s aztán lekritizálják — nem a költségvetést, hanem a miniszter politikáját. Aztán feláll a miniszter s védi magát, a hogy tudja. Végül pedig annak rendje és módja szerint megszavaztatik a költségvetés és a miniszter pihenhet megint egy esztendeig.

Wlassics fordított egyet a dolgon.

Az ő tárczája az, a melylyel legkevésbé foglalkozik a sajtó és a közönség. A tanügyi vitákat érdeklődéssel csak egy kisszámú csoport olvassa: a tanárok, és egy nagyszámú: a diákok. Más azonban nem igen érdeklődik iránta. Sajnos, de így van.

Mikor aztán elkövetkeznek a költségvetés tárgyalása, akkor Wlassics ellenfelei nem a közoktatásügyi minisztert, hanem a vallásügyi minisztert támadnak. Ez pedig kellemetlen volna, mert ezen a téren könnyen lehet a miniszter politikáján kifogásolni valót találni. Kellemetlen volna a vita mindenképpen, jobb hát azt más térre terelni. Mert vitának lennie kell, az bizonyos.

Wlassics tehát úgy tesz, mint az önképzőkörben a tanácselnök: mikor nincs a nebulóknak vitatkozásra való témájuk, előáll ő és megadja a témát ő. Wlassics is beszédjében óvatosan elfeledve vallás-

ügyi miniszteri minőségét, egész erejével a közoktatásügyi politikára veti magát s itt mintegy megmagyarázza az országgyűlésnek, miben, mennyire és miért kell őt megdicsérni?

S a mint a lapok eddigi vélekedéseiből kiolvasható, a diákok engedelmeskednek a tanárelnök urnak, azaz a közvélemény kritika nélkül egyhangulag felül Wlassics ügyes taktikájának s teljes buzgalommal fujja a dicséretet a megadott taktus szerint. A harmonia szép, de mintha a taktus nem volna egészen idevaló.

El nem vitatható általánosságban, hogy ez a közoktatásügyi program nagyszabású és impozáns. Kiterjed az oktatásügy minden részére, egész vonalára, a népiskolától föl a műegyetemig és az egyetemig. Egy-egy odavetett erőteljes vonás minden szava a beszédnek, melyet az utána következő szónokok lesznek hivatva egészen kidolgozni.

A jogi oktatás terén legfontosabb a kötelező doktorátus eltörlése és a bírói és az ügyvédi képesítés lehető egységesítése. Mind a két ígért reform egy-egy eddigi, feje tetejére állított, fonák helyzetet fog megszüntetni. A tudori fokozatra nagyon helyesen jegyezte meg a miniszter, hogy az ma már államvizsga színvonalára süllyedt; nem a magasabb tudományos képzettség elismerése, hanem egyszerűen minősítés, igazolvány egy darab kenyérhez. Hasonlóan fonák az az állapot, hogy az ügyvédtől magasabb képzettséget kívánnak meg, mint a bíró-

tól, a ki pedig hivatva van az ügyvéd szavai és írásai fölött véleményt mondani s a prókatori hunczfutságokból a részrehajlatlan igazságot kihámozni. Ezeknek a viszonyoknak gyökeres megjavítása valóban üdvös és kívánatos reform lesz.

Nem olyan komoly a miniszteri beszédnek a középiskolákra vonatkozó része. Itt különösen három dologgal dicsekszik: a kötelező játékdélutánokkal, a tanárképezdében tartott u. n. szülői konferenciákkal és az új tantervvel.

Ezek közül a kötelező játékdélután csak arra való, hogy az igazgatók és főigazgatók újabb leiratokat, fölterjesztéseket és kimutatásokat váltsanak, hogy egy tanárnak újabb órákat oszszanak be s hogy a diáknak egy tantárggyal többre legyen gondja. Egy szabad délutánt elvesz a diáktól, a kinek bizony sokkal jobban esnek akkor a ligetben korcsolyázni vagy a mezőn szaladgálni saját kedve szerint, mint a tanár ur kommandója szerint játszani a Porzsolték által könyvbe szedett cifra mű-játékokat.

A szülői konferenciákat, hál' Istennek, vidéken még nem próbálták meg. Haszna nem sok lehet; de hogy abból is csak újabb felterjesztések, jegyzőkönyvek, leiratok, jelentések és kimutatások fognak származni, az bizonyos.

Maradna a harmadik büszkeség, a tanterv. No hát avval is kár volt dicsekedni. Akkora zajjal indította meg annak idején a miniszter a revizionális munkát, hogy valami hatalmas reform-alkotást vártunk tőle. S az eredmény? Majdnem

A „TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A Palatinus.

Irta: Dr. T. Sz.

»Örök város« — üres, utszéli frázis. Vanak, kik ezt vallják s tudósan, helyesebben: tudákosan mosolyognak rajta. Nincs igazuk, a szó itt reális tartalommal bír, ez elnevezés a saját történelmében bírja alapját, találja okadatolt magyarázatát. Szerény kezdetből, mely a mesék ködébe vész, növekedik nagygyá. A kezdetet gyatra pásztoroknyhók jelölik, melyeket az albán hegyek marczona pásztorai tákolnak össze esetlen eszközeikkel. A Palatinus-hegye, az első megszállás helye, rövid időn szűnek bizonyul, az igénytelen pásztoroktelepből »septem montium urbs«, a hét halom városa lesz. Gyors váltakozásban ismerik meg a szomszédos népek a római fegyvert, s mielőtt megszületnének a világ Megváltója, három világrész hódol a római sasnak. S a Palatinuson, hol egykor a pásztoroknyhók szerényen kandikáltak ki az árnyas bokrok közül, márványpaloták emelkednek s bennök császári lakók pompáznak; a hegy aljában, a mocsaras helyen most már a »forumon« bazilikák, diadalívek, templomok, melyekben nyugat és kelet minden istennek áldoznak, kápráztatják pazar fényükkel, mesés gazdagságukkal a jámbor szemlélőt.

De a nappalra éjjel következik, a verőfényes eget is sötét felhők takarják el olykor. A büszke paloták bomlani kezdenek; itt egy márványpalota szakadt le Caesar templomáról, ott egy oszlop dől ki Tiberius palotájából, az emberi kézzel versenyre kél a romboló idő. Mulik az idő, telnek az évek, jönnek a századok s a Palatinuson otthont lel a gyom s a forumból »campos vacchino« — marha legelő lesz.

Még a hatalom, a csalfa fény korában szegény emberek jelennek meg Rómában. Nem hivalkodnak, nem is dőzsölnek, jó munkások és jó katonák. Egy hibájuk van csak: nem akarnak áldozni az istenített császárok oltárai előtt. És a buta gőg ezért mézarszékkeket állít fel s a leömlő barmok azok a jámbor, csendes emberek. Mert veszedelmesek, veszélyeztetik az állam biztonságát, tiúkos összejöveleteket tartanak s ott embervért isznak. Veszszenek hát el. Nincs joguk Rómában élni, legalább nincs ott a föld felett, átkos, gonosz föld az, bűzhödt a levegője, gyilkos a párja. A város falain kívül a föld alá vonulnak, üregeket, folyosókat ásnak, ide zárják felséges titkukat, itt tartják jámbor összejöveleteiket. De azzal, hogy egy időre félre álltak a dühöngő tábor elől, nem tagadták meg az eszmét, melynek katonáivá esküdtek. Nagyszerű, a legmagasabb harcz indult meg, aminőt a világ sohasem látott. Itt a nyers erő, ott a felséges eszme; minél gyorsabban sujt amaz, annál jobban gyarapodik emez. A kiontott keresztényvér bujává teszi a földet, hol harmat-

tiszta lilomok teremnek. Ismeretes a harcz eredménye. Az üldözött pogányság bukott s az üldözött ártatlanság győzedelmeskedett.

A régi Róma, a pogány Róma megszűnt, de alvása csak rövid szenderegés volt; új élet kezdett, új csillagok alatt. A pogány Róma elvégezte világtörténelmi hivatását s minthogy tultengésében előremenni nem tudott, csak hátrafelé botorkált, átadta szerepét a megtisztult, a megújított, az újjászületett Rómának. A régi Róma pásztoroknyhókból indult világhódító útjára, az új Róma a föld üregeiből, a katakombákból. De az a hódítás mulandó volt, törékeny mint a cserépfazék, mert alapja nem a tiszta erkölcs, hanem az éles kard s a durva parancsszó volt; ez a hódítás maradandó, mert alapja a testté vált Ige, az élet s igazság. S míg akkor az ismert világ rettegve hódolt a római sasnak, most az északi sarktól a déli pólusig gyöngéd bizalommal, imádó tisztelettel és szeretettel hajlik meg az egykori gunyjel, de most az örök dicsőség jelvénye: a szent kereszt előtt.

Járok, bolyongok halomról völgybe, völgyből halomra, keresem, kutatom a régi, a pogánykori Rómát, egykor a földnek egyedüli, kiváltságos urát. Itt van a forum, a »forum Romanum«, fölötte a Capitolium, ma »Compidoglio«, ott a Palatinus. Ide megyek fel, bár esni kezd az eső, de Rómában az esőnek is megvan az a jó szokása, hogy 10—15 percnél tovább nem igen zaklat, az igaz, hogy napjában tiszter is rákezd. Nagy tisztességgel fogadnak,

semmi. Megoldotta az egységes jogosítású középiskola kérdését? Nem. Megoldotta a klasszikus és a modern nyelvek oktatásának kérdését? Nem. Megoldotta a túlterhelés kérdését? Nem. Mi marad hát akkor dicsekedni való?

A sok ígért szép reform mellett — a milyen pl. különösen a polgári iskola kifejlesztése — nem kell elfeledni, mit váltott be a miniszter az eddigi ígéretekkel. Akkor — azt hisszük — több lesz a bíráló és kevesebb a dicséret.

—r.

A katolikus autonómia.

A katolikus autonómia szervezése ügyében a kongresszus tizenkettes bizottsága által kiküldött három tag Szapáry Gyula, Apponyi Albert grófok és Rajner kanonok február 14-én folytatták tanácskozásukat a püspöki kar kiküldöttével, dr. Schlauch Lőrincz bíbornok, br. Hornig Károly és Szmezsányi Pál püspökökkel. Mivel szükségessé vált a felvetett kérdések szövegezése, a szöveg végleges megállapításáról a kiküldöttek tanácskozásukat a legközelebbi napokban fogják folytatni.

Perczel fölgógyulása.

Perczel Dezső, a képviselőház elnöke súlyos influenza betegségéből felépült és a jövő két folyamán már elnökölni fog.

A ház hétfőn, kedden farsangi szünetet fog tartani.

A marosvásárhelyi vizsgálat.

A marosvásárhelyi véres választás ügyében Sélley Sándor miniszteri tanácsos elnöke alatt kiküldött vegyes vizsgálóbizottság még vasárnap megalakult, kiegészítvén magát főhatalmazás szerint a függetlenségi párti Sebess Dénes dr. lal s a bíróság részéről Pozsonyi Gábor kir. törvényszéki bíróval.

A vizsgálat azóta foly, kihallgattak eddig Geréb Béla polgármester, Bernády György dr. rendőrkapitány, Csiki F. Károly választási el-

nök, Isekutz és Péterfi rendőrtisztviselők, Gömöri csendőrfőhadnagy. A vizsgálat még hosszasan foly, mert igen sok tanu lesz kihallgatandó.

A vizsgálatot — a marosvásárhelyi függetlenségi lap szerint — Sélley miniszteri tanácsos a legnagyobb pártatlansággal és igazságszeretettel vezeti.

A vegyes vizsgálóbizottság működésével párhuzamosan és ernyedetlenül foly a törvényszéki vizsgálat is a véres választások ügyében. A bünvizsgálatot erélyesen folytatják Köllő Ignác vizsgálóbíró és Lázár Miklós gróf kir. alügyész, kik már több mint 90 tanut hallgattak ki.

E hó 10-én Elekes Pálné és Todorffy Józsa urhölgyeket hallgatták ki, saját lakásukon. Nevezett urhölgyek ablakaikból szemtanúi voltak a vérengzésnek. Előadásuk szerint a csendőröknek nem volt okuk a vérengzésre.

Marosvásárhelyt még mindig izgatott a hangulat. Erről azt írja a Sz. L.:

Nem mult el a választás óta nap, hogy rendőrségünkhöz ne érkezett volna jelentés, több is, arról, hogy ennek vagy amannak a szabadelvűpárti szavazónak verték be az ablakait, olykor még házát is megrongálván.

A rendőrség az esetek súlyossága szerint saját hatáskörében bírálta el azokat, vagy a büntető bírósághoz tette át a feljelentéseket.

Az Agrár takarékpénztár épületére is rálöttek egy éjjel.

Hát arról mit szólunk, hogy nemcsak békes polgárokat, hanem hatósági közegeket is megtámadtak a politikailag s talán másképpen is ittas alakok a nyílt utcán!

*

Bernády György rendőrkapitány, a volt orsz. képviselő, akit a függetlenségi párt első sorban vádol a történetekért, most adatokat gyűjt arról, hogy a választást megelőzőleg névszerint kik és voltaképpen micsoda eszközökkel terrorizálták a választóközönséget a függetlenségi párt részéről, a választási törvény illető szakaszainak megsértésével.

A rendőrség a följelentéseket a bírósághoz tette át.

Monarkiánk okkupációja Kinában.

A többi hatalmasságok eljárásának megfelelően, Ausztria-Magyarország *Tiencinben egy telepítvény (settlement) területét biztosította magának* konzulátus létesítésére, továbbá osztrák és magyar telepesek és vállalataik használatára. E célból *Czikann* osztrák-magyar követ megbízásából *Silvestri* alkonzul *Grassmajer* sorhajóhadnaggyal és *Wojczik* századosal e hónap 10-án Tiencinbe érkezett és a császár-csatorna mellett körülbelül *06 négy-szögkilométernyi területet okkupált Ausztria-Magyarország nevében*. Az osztrák-magyar tengerész-különítmény parancsnoka rögtön értesítette erről az összes konzulátusokat. A megváltás, illetőleg kisajátítás ára és föltételei végett megkezdtek a tárgyalásokat Kinával.

ORSZÁGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, febr. 15.

Élénk érdeklődés mellett folytatták ma a kultusz-vitát.

A szónokok majdnem kivétel nélkül elősmeréssel szólottak Wlassics nemzeti terveiről. Első szónok *Janits* Imre, kinek felszólalása alkalmat adott az örökké éber *Madarász* Józsefnek egy házszabály-felszólalásra, mely után *Janits* bő tapasztalattal adta a felvidéki népoktatás képét.

A másik kormánypárti *Dózsa* Elek, az erdélyi nemzetiségi vidék iskoláiról szólott hosszabban.

Az ellenzék részéről gróf *Zichy* János néppárti és *Boda* Vilmos függetlenségi emeltek szót. Különösen *Zichy* János gróf ecsetelte élénk színekkel, hogy az ifjúságot csak keresztény szellemben lehet nevelni.

Részletes tudósításunk a következő:

Előök *Tallán* Béla 10 óra után nyitja meg az ülést.

Napirend:

a vallás- és közoktatásügyi tárcza

folytatólagos tárgyalása.

de egy lírát kérnek, mert ha Rómában látni akarsz, nyisd ki — ne a szemedet, de az érzényedet. Csendesen emelkedik az utam fölfelé. Fölöttem Tiberius palotájának romjai, alattam Augustus császár templomának vörös omladéka. Mire fölértem, az eső is megállt, csakhamar előmosolygott az öreg nap is s szabad lett a határ. Gyönyörű a látvány, mely előmbe tárul. Lennt a forum terjeszkedik ki-ásott emlékeivel, amott a Capitolium az egykori tabulariummal, emitt Flavius Amphitheatruma, a »Colisseo« meredezik a sötét kék ég felé, majd tovább megyek s a sárga Tiberist látom, a mint piszkos hullámokban kavargog lefelé, ott túl messze a Péter-templom, a vatikáni palotával. Elhagyom Tiberius palotáját s oda sietek, hová szívem vonzott, mit látni kívántam. A nagy művészek, a római világuralom megteremtőjének házához sietek, Augustus császár palotájához. De mit találok itt? Romokat és ismét csak romokat. De ezek is elegendők arra, hogy némi fogalmat szerezzek a ház nagyságáról, beosztásáról, egyes részeinek rendeltetéséről. A forum felé tekintett a homlokzat. Egy keskeny ut vezetett ide a Sacra viaról, mely a forumra tartott. Két sor márványoszlop képezte az előcsarnokot, honnan a »tablinum«-ba lehefett jünni. Ez a trónterem. Éppen a bejárattal szemben, félköríves helyen állott a császári trón, hol az uralkodó alattvalóinak tisztelgését szívesen népek követségét fogadta. E 45 méter hosszú s 36 méter széles teremből jobbra állt a bazilika, hol a császár

márvány korlállal elválasztva a közönségtől, meghallgatta az elébejárulók panaszát, s törvény avagy éppen személye szerint igazságot szolgáltatott. Balra a »Lalarium« állott, kis házi kápolna, a házi, a családi istenek helye. A tablinumból a peristylumba jutunk, hossza 55 méter. Virágágyak, szökőkutak díszesítették egykor e kertet, hol a császár szívesen megpihent, ha a kormányzás gondoljai kifárasztották.

A kert végében egy tágas helyiségbe megyünk, ez volt a »trichinium« az étkező-szoba. Egész szélességével nyílik a kertre, hogy midőn a császár vendégei megkoszorúzza a dus asztalhoz ülnek, még akkor is élvezzék a természet minden szépségét, minden örömet. A trichinium mellett van a »nymphaeum« hűvös, kedves kis hely, ovális medencében díszes szökőkutakkal, itt étkezett a császári család a meleg hónapokban. Hogy teljes legyen a rajz, még a »bibliothecát« s a »vomitoriumot« kell említenem. Mindakettő a trichinium háta mögött foglalt helyet. Fontos helyiség mindakettő, különösen az utóbbi, nagy ebédek után, melyek »ni lucem« a világos hajnalba is benyúltak, a mikor is gyakran keresték fel a mulató vendégek, hogy pávatollakkal segítsenek gyomrukon, ha az a füstön ért bort nem hajlandó már többé befogadni, ha még úgy kínálja is a szíves házigazda.

Ez a császári palota, a »domus Augustana« de nem Augustus magánlakása. Ez ettől nyugatra, alig tíz lépésnyire látható, ter-

mészetesen csak romjaiban, még így is csak részben, mert nagy részén jelenleg a franciskánusnak kolostora áll. A pompa a gazdagság, a mi jót és értékeset a világ szolgáltatott találkozt itten s most hiába keresem. Nincs egy ép fal, egy sértetlen szoba, vörösen állnak a falmaradványok, ki tudja, hová lett márványburkolata. Elvitték, elhordták, ellopták, lemosta az eső. Hol a virágágyak, hol a szökőkutak? Elpusztult, kiszáradt, beomlott, nem volt ki viselje gondját. Színes kövecsekkel, mintázott alapon, volt kirakva az étkező helye. Imitt-amott látni egy kis darab helyet s most is megérdemli a figyelmesebb megtekintést. Hol vannak a korinthusi oszlopok, melyek az előcsarnokot s a császári fogadó termet élénkítették? A mi még megmenthető volt, elvitték a Nemzeti Múzeumba, egyes töredékei a pázsiton hevernek. Egy-két márványburkolat a tablinumban az oldalfalakon, némi mozaik maradvány az ebédlőben, ennyi az egész a mi a régi fényre még emlékeztet.

S omoru látvány ez. Csonka falak, romhalmaz, gyom, ez Augustusnak s a Flaviusoknak a császári palotája.

Nem folytatom tovább, hiszen vaskos könyvet lehet e írni magáról a Palatinusról, a mint éppen ir is egy német tudós. Mellőzöm a Stadiumot, Septimus Severusnak, Caligulanak palotáit, csupán Livia házáról akarok még röviden megemlékezni. A »domus Augustana«-nak nyugati végétől éjszakra van az u. n. Liviaház, Augustus okos, férfilelkű feleségének

Madarász József: A hárszabályok 158. §. elrendeli, ha kisebbségi vélemény nincs, akkor az ellenzéki szónokot illeti az első szó.

Elnök: 161. §. szerint ezuttal kormány-pártit illeti a szó.

Janits Imre: Elismeréssel szól a miniszter tegnap elmondott programjáról. De nem szabad figyelmen kívül hagynunk a népnevelés radikális reformját s ezt ne a tanterven, de a tantervön keresztül. *Teljes elismeréssel van a kath. papok és felekezeti iskolák működéséről,* ezek áthatva a hazafiság érzetétől, magyar szellemenben oktatják a növendékeket s tapasztalta azt különösen a felvidéken. De éppen azért mert a népnevelés a papok s legtöbbször felekezeti iskolák kezében van, szólni kívánja, hogy a szemináriumok, felekezeti tanítóképzésekben az állam befolyását gyakorolja. (?)

Beszél a Felvidék nemzetiségeiről s bő képet adja a tót agitátorok káros működésének s ezek ellen erélyes eljárást kíván. Különösen a *luteránus papok és tanítók ellen* kér védelmet, mert ezek nyíltan hirdetik a *pánszlávizmus* eszméjét. Kívánja, hogy ily nemzetiségi vidékeken az állam építtessen iskolákat.

Valláserkölcsi nevelés.

Zichy János gróf: A miniszter tegnapi hangzatos beszédje képét adta, egy nemzeti nevelésirány-
nak utját, felállította a nemzet kulturpalotáját, de nem adta meg eme szép magasztos épület kellő alapját. — A vallás erkölcsi nevelés adhatja meg csak eme programnak erős alapját. — A jó erkölcsi alap garancia lesz egy erős nemzeti nevelésnek. — Műveltséget kell belevinnie a nevelésbe. Mert mi a műveltség? A szív összhangzatos művelődése, harmonikus fejlődése — s ezt csakis a vallási és erkölcsi alapján lehet elérni. — Tanügyi politikában látjuk, hogy az állam célja a felekezeti iskolák államosítása. — Kérdem, mik az alapok, melyek ezt szükségelik? Vagy tán nem felelnek meg azok a követelményeknek? Hisz az ifjúságot az életnek kell nevelni, s nem sok at-track teoretikus tudományra tanítani. (Ugy van!)

S az az ifju, ki a felsőbb intézetekbe kerül, tanulmányaira ösztönt csak a vallás és erkölcsi alapon fog találni. S ezt az állami iskola abban a teljességben elérni nem tudja. Mért akar hát államosítani? Miként képzelhető, hogy az állam jóakarattal jár el, mikor az ál-

egyszerű, polgári lakása. Itt élt mint Agrippa felesége, innen költözött a szomszédos palotába, midőn Augustus óhajára elvált férjétől, hogy amannak hitvesévé legyen. Augustus halála után ugyancsak ide tért vissza. A Liviaháza a legépebb ókori emléke a Palatinusnak. A későbbi építkezések annyira feltöltötték körülrte a talajt, hogy most lépcsőn kell lemenni a vestibulumába. Négy szobája annyira ép, hogy még a fal festményeket is fel lehet ismerni. Az átrium egyik falán Jó szemléltető a százszemű Argussal, a másik oldalon Galathea Polyphemussal. A trichium piros falait virágfüzerek díszítik, Bacchus istennek életéből vett jelenetekkel tarkázva.

Még megmutatja az olasz a királyok korabeli Rómának falát, Servius alkotását. Amott az éjszaknyugoti sarkon egy kis üreg van, a melyről bizonyos megilletődéssel beszél. Ide menekült az a nőstény farkas, mely Romulust és Remust táplálta, midőn a gyermekek sírására a pásztorok megjelentek.

Megilletődéssel haladok lefelé, a nap nyugovóra tér. A császárok palotáit kerestem, de csak romokat találtam. Véletlenül a Tiberis tulsó partjára tekintek. Szent Péter temploma emelkedik ott a messzeségben a búcsuzó nap sugarai bearanyozzák hatalmas kupoláját. Itt, a hol járok, a pusztulás, ott az új, az igaz élet. Róma tehát él, új jelszavak, új jelvények alatt. A pogány Róma megszűnt, mert nem volt talpköve a tiszta erkölcs, a kereszti oltalmában új életet nyert.

lam mindent, kivétel nélkül államosít akár jó, akár rossz az az iskola, akár ehhez, vagy ahhoz a felekezethez tartozik.

Kérdem az igen tisztelt miniszter urat, mikor fog elkészülni a magyar kath. *autonomia*? hogy ennek keretén a felekezeti iskolák kérdését tisztázzuk. — S ebben a tekintetben tisztán azt az inspiráló szabadelvűség korlátozza. — Most meg van az alkalma, hogy a katolikus érdekek iránt érdeklődését, jóindulatát kimutassa. De mintán erre nézve a miniszterben elég garantiát nem lát, kénytelen neki bizalmatlanságot szavazni. — Költségvetést nem fogadja el. (Helyeslés balfelől.)

Dózsa Endre: Örömmel hallotta a miniszter tegnapi beszédjében azt, hogy ő az egységes magyar társadalomnak hiva s ezt föl is vette programjába. — Mert csak ez lehet a modern kulturális törekvések főfeladata: megteremteni a kollektív faji egységet, megalkotni az összhangot, összműködést. — De az egységes magyar kulturát megbénítja az idegen kultúra. Ezt kell lerázni magunkról. Minden intézményünket faji jelleggel ruházzuk fel. — Az egységes magyar kultúra egyszer már meg volt Erdélyben a fejedelemség idejében. Ebből aztán beleolvadt később a szász, német művelődés. Ezt fejtegette a szónok, széles mederben, nagy apparátussal.

A pozsonyi agráriusok.

A pozsonyi gazdasági egyesület ma ünnepelte 40 éves fennállásának és Pálffy István gróf 30 éves elnökségének jubileumát. Az ünnepen Darányi Ignác miniszter képviselőjében Tormay Béla miniszteri tanácsos és Kazay osztálytanácsos jelentek meg, azonfelül számos hazai gazdasági egyesület képviseltette magát. A közgyűlés az egyesület disztagijává választotta Darányi minisztert, akit arról nyomban táviratilag értesítettek. Bartal Aurél másodelnök Pálffy István gróf 30 éves elnöki tevékenységét méltatta, mire lehullott a lepel a gróf arczképéről. Mérey Lajos és Dessevffy Aurél melegen üdvözölték az egyesületet és jubiláló elnökét. Két órakor bankett volt, melyen Pálffy István gróf a királyra és Darányi miniszterre mondott köszöntőt.

A pozsonyvármegyei gazdasági egyesület ünnepi közgyűlésén Darányi földművelésügyi miniszternek a következő levelét olvasták föl, melyet az elnökséghez intézett.

Folyó évi február hó 1-én a 213. szám alatt kelt felterjesztéséből örömmel vettem tudomásul, hogy az egyesület e hó 14-én ünnepi fennállásának negyvenéves évfordulóját s egyuttal érdemekben gazdag elnökének, méltóságos gróf Pálffy István, mint pozsonyi grófnak az egyesület élén eltöltött harmincz éves működését.

A lefolyt negyven év alatt sokszor nehéz viszonyok között hiven igyekezett teljesíteni az egyesület feladatát s kitartással és lelkesedéssel igyekezett felköltetni és fenntartani ez ország rész gazdatársadalmának érdeklődését.

Megnyugvással tekinthet tehát az egyesület a múltak nehéz, de nem eredménytelen küzdelmeire s az elért sikerekből reményt és biztatást meríthet a jövőre.

Nehéz gazdasági viszonyaink között a magyar mezőgazdaság csak úgy boldogulhat, ha azt minden téren fejleszteni és emelni igyekszünk s ha kormány és társadalom vállvetve egyaránt mindenkor megteszi kötelességét. E téren különös feladat vár a t. egyesületre, mely az ország határszélén oly fontos pozíciót foglal el és én bizton hiszem

és remélem is, hogy az a kitartás, mely az egyesület működését a múltban jellemezte, kísérni fogja a jövőben is, és e tekintetben nagy megnyugvással és örömmel tölt el, hogy az egyesület oly lelkes és kiváló vezérre s oly buzgó munkásokra támaszkodhatik.

Midőn tehát a t. egyesületet negyvenéves fennállásának nagy jelentőségű ünnepén őszinte örömmel üdvözölöm, — nem mulasztatom el, hogy a tisztelt egyesületnek és az egyesület nagyérdemű elnökének mezőgazdaságunk felvirágoztatását célzó nemes munkásságukért meleg köszönetemet és elismerésemet ne nyilvánítsam s egyuttal azon reményemnek ne adjak kifejezést, hogy a t. egyesület a magyar mezőgazdaság fölvirágoztatásáért s a mezőgazdasági ismeretek terjesztéséért a jövőben is hasznos munkássága lesz.

Élénk sajnálatomra szolgál, hogy az egyesület ez örömtünnepén személyesen részt nem vehetek, azonban a vezetésem alatt álló minisztérium részéről Tormay Béla min. tanácsos s Kazay József cs. és kir. kamarás osztálytanácsost küldöttem ki és biztosítom a t. egyesületet, hogy mindig örömmel fog szolgálni, ha közhasznu tevékenységét részemről továbbra is támogathatom. (Lelkes éljenzés.)

A népszámlálás a vármegyében.

— Telefon jelentések. —

A népszámlálás részletes eredményéről a mai napon a tenkei, berettyóújfalui, mezőkeresztesi és cséffai főszolgabíróság hivatalos kimutatása alapján a következő értesítéseket kaptuk:

A tenkei főszolgabírói járás lakosságának száma 1890-ben 27.743 volt, ez idő szerint 29.496; a tíz évi szaporodás tehát: 1743. Az egyes községek lakosainak számáról a következő kimutatás nyújt fölvilágosítást:

Bélfenyér	—	—	—	1239
Feketegyőrös	—	—	—	1326
Feketebátor	—	—	—	1944
Feketetót	—	—	—	1766
Görbed	—	—	—	1670
Gyanta	—	—	—	2140
Hosszuaszó	—	—	—	1398
Jánosda	—	—	—	1711
Karaszó	—	—	—	1104
Kápolna	—	—	—	860
Kávásd	—	—	—	781
Kisháza	—	—	—	1481
Kocsuba	—	—	—	1307
Mocsár	—	—	—	535
Óáhgyepes	—	—	—	644
Petegd	—	—	—	637
Rippa	—	—	—	890
Rózsafalva	—	—	—	495
Sályi	—	—	—	741
Székelytelek	—	—	—	999
Széplak	—	—	—	1003
Tenke	—	—	—	3573
Vasad	—	—	—	899

A berettyó-újfalui járás lakosságának a száma 1890-ben volt 30.056, jelenleg 31.873. Szaporodás: 1817. A lakosság községek szerint a következőképen oszlik meg:

Berettyószentmárton	—	—	—	1527
Berettyóújfalui	—	—	—	7717
Csökmő	—	—	—	3553
Darvas	—	—	—	1288
Észtár	—	—	—	1624
Furta	—	—	—	1887
Gáborján	—	—	—	1636
Henczida	—	—	—	2257
Pocsaj	—	—	—	3041
Szentpéterszeg	—	—	—	1792
Vánosod	—	—	—	1876

Vekerd	— — —	467
Zsáka	— — —	3114

A mezőkeresztesi járás lakossága ez idő szerint 29.035, szemben az 1890 évi 27.739-el, vagyis a szaporodás 1314. Községenként a lakosság száma:

Komádi	— — —	7224
M.-Homorog	— — —	1754
Szakál	— — —	842
K.-Apáti	— — —	1639
B.-Böszörmény	— — —	3338
M.-Sass	— — —	1659
M.-Peterd	— — —	799
P.-Told	— — —	591
M.-Keresztes	— — —	3276
Ártánd	— — —	866
Bors	— — —	145
Sz.-János	— — —	1380
N.-Szántó	— — —	771
K.-Szántó	— — —	685
N.-Kereki	— — —	1790
Bojt	— — —	634
Bedő	— — —	630

A cséffai járásban a lakosság száma 1890-ben volt 24.526, 1900. év végével pedig 27.344, a szaporodás tehát: 2818. Községek szerint:

Atyás	— — —	605
Barakony	— — —	445
Bikács	— — —	1224
Cséffa	— — —	1467
Gyapju	— — —	1466
Geszt	— — —	1622
N.-Harsány	— — —	1411
Iszánd	— — —	586
Körösszeg	— — —	1194
Marcziháza	— — —	523
Mezőgyán	— — —	2008
Nyárszeg	— — —	837
O.-Sz.-Miklós	— — —	2230
Olány	— — —	3379
Rajt	— — —	940
S.-Keresztur	— — —	1652
Ugra	— — —	2271
V.-Gyán	— — —	957
Zsadány	— — —	2429

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Február 17. A Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank közgyűlése.
 Február 17. A Gazdasági- és Iparbank közgyűlése.
 Febr. 20. Bizottsági ülés a belényesi kórház ügyében a vármegyei háznál d. e. 10 órakor.
 Febr. 23. Sebes-Körös-társulat közgyűlése.
 Február 24. A nagyvárad-i takarékpénztár közgyűlése.
 Márcz. 10. Böjti felolvasás a kath. körben d. e. 11 órakor.
 > 17. > > > > > 11 >
 > 24. > > > > > 11 >
 Márcz. 22., 23., 26. és 27. Fősorozás a tüzoltó őrtanyán.

* **A bibornok Lobkovitz ebédjén.** Lobkovitz Rudolf herceg hadtestparancsnoknál nagy díszebéd volt, melyen számos főúr társaságában Schlauch Lőrincz bibornok is részt vett. Az ebéd alatt a legkitünőbb hangulat uralkodott s nem hiányoztak a szellemes pohárköszöntők sem.

* **Iskolaügyi tanácsnok — nem kell.** Alig pár évvel ezelőtt szervezte Nagyvárad városa a községi iskolák ügyének felügyeletére a felügyelő-igazgatói állást. Azóta sok vita, torzalkodás volt ez állás miatt. Dr. Dóri Ferencz törvényhatósági tag nemrég egy hosszú beadványt intézett Nagyvárad városához, a melyben egy iskolaügyi tanácsnoki állás szervezését indítványozza. Az indítvány szerint ezzel minden baj egyszerre el lenne intézve; felépülnének iskoláink, nem lenne egy osztályban 105 tanuló stb. — A városi tanács tárgyalta az indítványt s azt elvetette, illetve ilyen javaslatot nem terjeszt a közgyűlés elé. Nem tartják szükségesnek az új állást, mert

az iskolaügyek a főjegyző hatáskörébe tartoznak s különben is a községi iskolák államosításának kérdése napirenden van. Így napirendre térnek valószínűleg az indítvány felett.

* **Szini előadás a Szent József intézetben.** A nagyvárad-i Szent József-intézet díszterme már sokszor volt igen sikerült vallásos tárgyú vagy alkalmi kedélyes színelőadások színhelye. A város előkelő közönsége vesz részt mindig ezeken a pompás előadásokon. Az intézet előjáróságának buzgókodása folytán a növendékek egy része holnap, február hó 17-én, ismét kedélyes farsangi színelőadást rendez, a melyre már szétküldte a meghívókat. A színelőadás délután 5 órakor kezdődik. Hogy a meghívott közönség kellemesen tölti el azt az órát, a melyet az előadásra szán, arra kezességet nyújt a program, amely két kis szellemes bohócságot ölel fel. Színpadra kerülnek:

Utolsó nap az Olympuson.

Bohózat egy felvonásban, dalokkal.

Személyek:

Jupiter	— — —	Szommer János
Famulus	— — —	Szabó Béla
Vulkán	— — —	Strébeli Gyula
Neptun	— — —	Nagy József
Ceres	— — —	Zimányi József
Merkur	— — —	Gerlach Jenő
Pithia	— — —	Egeli Alajos
Naso, olympusi szakács	— — —	Várszeghy Lajos
János, Jupiter ajtóőre	— — —	Tyll János
Gergely, alföldi juhász	— — —	Liszka Kálmán

Udvari énekesek és szivattyuzók.

A bölcs Náthán.

Dramatizált anekdóta egy felvonásban.

Személyek:

Arthur báró	— — —	Liszka Kálmán
Aladár, barátja	— — —	Várszeghy Lajos
István, a báró szolgája	— — —	Nagy József
Náthán, uzsorás zsidó	— — —	Strébeli Gyula

* **Kemény tél.** A második tél beköszöntött egész mivoltában. A hőmérő higánya jóval alá szállott a 0-on; s bár egész nap fényes, sugaras az idő, az árnyékban állandóan és erősen fagy. A Körözs tegnap ismét zajlott s ha még pár napig így tart az idő, ismét jégpánczél borítja a folyót. A Városligetben vígan korcsolyáznak már napok óta. A jelekből úgy látszik, hogy a hideg idő tartós lesz.

* **Az adóprés működése.** Tegnap zárultak be Nagyvárad városánál az első negyedévi adó befizetések. Február elsejétől kezdődőleg százharmincezer koronán felüli összeg folyt be a mai napig. Mától kezdve, — kik az első negyedévi összeget be nem fizették, késedelmi kamatot fizetnek utánna, márczius elsején pedig megkezdí működését egy igen rokonszenves alak, — a végrehajó. A mostani negyed eredménye néhány koronával felül mulja a tavaly befolyt összeget.

* **Nagyvárad jövő színészete.** Nagyvárad jövő színiügyére életkérdés, hogy a nagyvárad-i színtársulat olyan nyári tartózkodási helyet kapjon, ahol egy nagyobb szabású, a művészi igényeknek megfelelő színtársulat a téli szezon bekövetkezéseig fenttarthatja magát. Ilyet pedig alig ismerünk, mert bármely szabad nyári állomásnál reá lesz utalva a társulat az államsegélyre. Ez vezette Nagyvárad város színiügyi bizottságát, midőn oly irányú javaslatot dolgozott ki, hogy Nagyváradhoz egy színparkot kapcsolják Brassót, Nagyszébet és Marosvásárhelyt, ahol nyáron át a jól-szervezett nagyvárad-i színtársulat teljesíteni fogja a nemzeti szempontból fontos missziót, ámde erre a hazafias célra adjon a helygy-

miniszter évi 20.000 korona államsegélyt. A csütörtöki közgyűlés lelkesedéssel elfogadta ez eszmét s ily értelemben felír a miniszterhez. Az említett városokhoz szintén átir — így határozott Nagyvárad közgyűlése — a város, hogy hasonló feliratban kérjék Nagyváradhoz csatlakozást. Erre nézve Brassó és Marosvásárhely városoknál meg is van a jószándék, azonban az a bökkenő, hogy Nagyváradnak az átiratokat Nagy-Szeben és Brassó megyékhez kell küldeni, mivel a három város közül csupán, Marosvásárhely bír önálló törvényhatósággal, a másik kettő pedig rendezett tanácsú város. — Bizunk azonban a két vármegye hazafiságában, hogy azért az ügy legfeljebb egy kis késedelmet szenved, de kudarcot nem fog vallani az ő jóindulatukon.

* **A kath. legényegylet bálja.** Rövid egymásutánban három családias jellegű estélyt rendezett a kath. legényegylet. Mind a három a tagok családjai és ismerősei számára volt rendezve, tekintettel a hely szűkére de mindenik fokozta a vendégek érdeklődését a következőkre, úgy hogy az utolsót a Bazar vendéglő összes helyiségeiben rendezte az egylet s e helyiség is zsúfolásig megtelt vendégekkel, a jókedv pedig meg sem fért benne. Elhatározta tehát az egylet, hogy még egy bált is fog rendezni, melyre nemcsak tagokat hív meg s melyet úgy rendez, hogy már külső formájában is megfeleljen az intelligensebb iparos polgárság igényeinek. A bál ma este 8 órakor kezdődik a Fekete Sas nagytermében az egyleti dalárda énekével. A bálanyai tisztre Kernáts Jánosné urnőt kérte fel az egylet. A bál anya számára Jelinek Ferencz műkeretész díszes emelvényt állított fel, valóságos kertet varázsolva a terem főhelyére. Arról is gondoskodott a rendezőség, hogy a bál emléket megörökítse. Díszes tánczrendekkel lepi meg a hölgyeket. A tánczrendeket selyemre színes kivitelben Misák József kiváló szakértelmű helyb-li műiparos készítette el. Minden tánczrend hű mása az egyleti díszszáznál. Fehér selyemre öt színben a legfinomabb himzés is pontosan van vissza adva s mindenik igazi műdarab a könyomás terén. A bálra a belépti díj személyenként 2 korona, család-jegy 4 koronában van megállapítva. Hisszük, hogy az egylet vendégei mint eddig, úgy most is a legkellemesebb emlékekkel fognak távozni ezen első, méltó díszes rendezett iparos bálról.

* **Búcsuzó aljárásbíró.** Szép ünnepséget rendezett — mint nekünk írják — Vaskóh intelligens közönsége Fekete Izidor kir. aljárásbíró tiszteletére, abból az alkalomból, hogy a nagyvárad-i kir. táblához tanácsjegyzővé nevezték ki. A búcsuzó aljárásbíró, ki 5 év óta kiváló ügybuzgósággal az egész város intelligenciájának és köznépének szeretetét kiérdemelte, megható ünneplésben részesítették. Mintegy 70-en jelentek meg a vaskóhi nagyvendéglő fel-díszített termében és fényes bankett keretében búcsuztatták el az általános szeretetnek örvendő albirót. — Somossy Viktor plebános, Aszalay Sándor királyi járásbíró, Bednik Gábor főszolgabíró, Görgényi Jenő plebános és még számosan őszinte, lelkes szavakban méltatták a búcsuzó albiró érdemeit, amelyeket az igazságszolgáltatás és társadalmi élet felvirágoztatása körüli szerzett. Papp Pál ügyvéd remek toasztban éltette az ünnepeket, mint a nép igazi patronusát. Bogdán György, Non Maxin gör. kel. lelkészek és Todán György főbíró magyar és román nyelven mondtak megható köszönetet a nép nevében a távozó bíró igazságszeretetért. Jancsó D-zsó ügyvéd szellemes előkelő hölgyközönséget köszöntötte fel. Bankett után megkezdődött a táncz, a mely virradtig tartott.

* **A szinügyi bizottság ülése.** A szinügyi bizottság ma délután 3 órakor ülést tart, melyre a következő meghívót bocsájtották ki.

Fölkérem a szinügyi bizottság t. tagjait, hogy a ma, szombaton délután 3 órakor tartandó ülésen megjelenjenek sziveskedjenek. Tárty: Somogyi Károly kérésére Miss Halton vendégszereplése alkalmából bérletszűnet és a helyárák mérsékelte fölemlése iránt. Nagyvárad, 1900. február 15. *Hoványi Géza dr., elnök.*

* **Tüntetés Herczeg mellett.** A szabad-olvú párt igen sok tagja, mint értesülünk, tegnap este a Vigszínházban ovációt rendezett Herczeg tiszteletére. Nyolcz páholt megvásároltak, közöttük Apponyi Albert gróf. Az Országos Kaszinó hétfőn estélyt rendez Herczeg tiszteletére.

* **Nyilvános köszönet.** A Nagyvárad első általános munkás betegsegélyző egyesület február hó 10-én tartott táncestélyén a következő felülfizetések folytak az özv. és árvák s az alaptőke javára be: Schlauch Jozefin 10 kor. Dr. Vueskics Gyula 2 kor. Pálffy Béla 4 kor. Gábor János 2 kor. D. F. 2 kor. Szűcs Mihály 2 kor. Nemes Ferencz 2 kor. Steiner Mártonné 1 kor. Bökönyi Gyula 1 kor. Papp János (Iglód) 1 kor. Dékán János 4 kor. Máté István 2 kor. Varga János 1 kor. id. Jóó Ferencz 3 kor. Fröhlich György 1 kor. Vonez Zsigmond 2 kor. Hadadi Gyuláné 1 kor. Gál Antal 5 kor. Olvashatlan 2 kor. Bernáth 1 kor. Krucz József és társa 4 kor. Tóth Zsigmond 2 kor. Szilágyi Géza 1 kor. Grósz Albert és fia 2 kor. N. N. 1 kor. Mertz János 1 kor. Blum Géza 2 kor. Klein Miksa 1 kor. Pollák Pál 1 kor. Andrányi Károly és fiai 2 kor. Füchsl testvérek 2 kor. N. N. 1 kor. Ausländer S. 1 kor. Kalenda János 1 kor. Czillér 1 kor. Schloszer 1 kor. Haász és Asztalos 1 kor. Glüksmann Ármán 2 kor. Brüder Jenő 8 kor. N. N. 1 kor. Sz. K. J. 2 kor. Olvashatlan 1 kor. Róth József 4 kor. Spicz 2 kor. Leitner Márton 1 kor. Schönberger 1 kor. ifj. Weisz Bernáth 1 kor. Wiener 1 kor. Kurländer és Ullman 2 kor. Spitzer 1 kor. Kurländer és Ehrenfeld 2 kor. Berkes B. 2 kor. Leitner Lázár 1 kor. Kovács L. és társa 1 kor. N. N. 1 kor. Kárpáti M. 1 kor. Helfy József 2 kor. Stern Gy. 1 kor. Pollatsek Zsigmond 1 kor. Hajnal Izsó 1 kor. Kollner Miksa 1 kor. N. N. 1 kor. F. L. 1 kor. N. N. 1 kor. N. N. 1 kor. Bognár 2 kor. Friedl és T. 1 kor. Schüch József 3 kor. Bozsik István 2 kor. Czimmer Károly 2 kor. Mihelffy és Kandel 2 kor. Beczkay Lajos 2 kor. Dr. Weisz 3 kor. Klein Sámuel (fördös) 3 kor. ifj. Rimanóczy K. 4 kor. id. Rimanóczy Kálmán 2 kor. Des Eche-rolles K. Károly 5 kor. Olvashatlan 1 kor. Neuman M. 2 kor. Berger Lajos 1 kor. N. N. 1 kor. ifj. Kohn S. 3 kor. Sonnenfeld 2 kor. Olvashatlan 1 kor. Kolozsvári Sándor 1 kor.

(Folyt. köv.)

Történelmi tévelygések.

(Vége.)

Saját könyvtáram nincs. Iskolai könyvtárunk egyetlen műve, Mauthner 1897. évi magárjegyzéke. Ebből történelmi igazságot kideríteni kissé nehézkes. — Könyvtáraktól távol tart engem a hivatalos czopf.

Az a pár év, — mondjuk pár hónap — a mi méz jussomat képezi, rohamosan s hovatovább *nyikorgóbban* fogy. Kapkodni kell, ha valamit egybe akarok gyűjteni. Ezért fordultam a közönség jóindulatához s bizony mondom, kaptam a nyitányt történelmi művet átolvasásra, hogy »meg nem eszem« egy egész álló eszten-deig!

Azt gondolom kérem, hogy ez a könyvhalmaz, meg az a szives utbaigazítás, hogy mit, hol t. lalok meg, bőven felér azzal a kis kárhóztatással, mely nyilvános kérelmem aranya gyanánt, szerény törekvésem útja elé dobatott.

Egyik történelmi munka azt mondja, hogy *Czibak Imre*, Nagyvárad című püspöke (akri érsek volt abban az időben Gritunek, hittudományt nem ismerő, husz éves fia) bihari fő-

ispán és később Erdélynek vajdája, csatában halt meg.

Egy másik munka azt mondja, hogy két-száz kurtán támadt reá, Brassó határán levő táborában. Midőn e hőst, fegyverrel meg nem győzték, sátor köteleinek elvagdálása mellett ráborították a saját sátorát s így lenyomva szurták át, meg át.

A harmadik munka már azt írja, hogy Brassó egyik háza, a *Czibak* sajátja volt. Itt kereste fel őt saját nővére, kit ifju korában török martalócok vittek el a Székelyföldről s ki Sztambulban a piacra vitte, a Gritti két fiának lett édesanyjává. E női viszontlátva s benne a testvért felismerve, aludt el végre a *saját házában* Czibak Imre s Gritti vezére: *Dóczy*, egy török kurtánt bérelt fel, ki a Czibak Imre ablakát *betörve*, a hatalmas férfi szívét, saját ágyában szurta keresztül.

Nagyvárad másik püspöke *Fráter György*, az egyik író szerint, ott lakott a Szent László-terén levő régi reáliskolában. Ott írta meg azt a könyvet, mely a Nagyváradon lefolyt *istenítéletekről* ad tudomást s a mely munka a Fráter György (Martinuzzi) legyilkoltatása után csudásan eltűnt úgy, hogy az eredeti példány, a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárában; egy irott példány (másolat) a debreczeni főiskola könyvtárában van meg. A másik író szerint pedig, a *Benkovics* Ágoston nagyvárad püspök által a (Széchenyi téren levő) 1692-ben épített templommal *majdnem átellenben* levő püspöki lakásban lakott volt.

E két állítást az dönti meg, hogy a Martinuzzi életében, a régi reáliskola felépítve nem volt.

Harmadik állítás, hogy a Pálosok házában lakott, (ez a ház jelenleg a premontrai Rend lakháza) szintén azért lehetetlen, mert ez a ház későbbben épült, sem mint Martinuzi Zápolya János várad püspökké kinevezte volna.

Ellentmondó az a két állítás is, hogy Zápolya János Nagyváradon tartózkodva, a Fráter György vendége volt. Egy másik műben Fráter György lakik Zápolya János udvarában s a nagyesszű pálos barát, ki ifju korában Zápolya udvarában volt kályhafűtő, a Dózsa György szereplése alatt, a Mátyás-féle könyvtárban másoló pap: Zápolyánál sok éven át, mint országot kormányzó titkos tanácsos működött.

Benedek várad püspökről szintén azt írja az egyik munka, hogy Szent László ereklyéivel nyugat felé menekült.

Egy másik munka úgy őt, mint történelmi író kanonokját azon időben menekülteti a várad várból, a mig Kádán tatár vezér, *ostromszerek készítése céljából* a Püspök fürdőbe vonul.

Ismét más munka, alig pár hét múlva, mint győri püspököt említi Benedeket, mely után, a magamforma kevés tudásu ember, azt kérdezi, hogy a menekült királynak volt ideje győri püspökké nevezni ki a muhi pusztá irányából visszafutott; a várad várból menekülni engedett Benedek püspököt?

Nem olvastam még a »Nagyvárad püspökség Története« című munkát, valamint nem olvastam át Horváth Mihály történelmét sem.

E két nagy műből igen könnyű lett volna írni — egy harmadikat.

Buday Eszaias munkája; Szalárdy krónikája; Rozvány György műve; Szabolcsmegye; Szathmár város; Szepesmege történelme stb. s. b. mind-mind átolvasásra várnak még.

És Kramposz gyanánt emelkedik előttem az a figyelmeztetés, hogy: *hiteles* történelmi adatot írjak.

Jó Istenem! hát melyik az a *hiteles* történelmi?

Egyiket is, másikat is, hallottam én dicserni is, meg gyalázni is

Az én egyszerű házi eszem, azt a tanácsot adja, hogy a *történelmi igazság*, meg a *becsületesség* édes testvérek.

Sem az egyiket, sem a másikat ne ke-

ressük *kizárólag* szép házban és jól kivasalt czilinder alatt.

Történelmi igazságot tud nyújtani a legkisebb könyv is! Becsületességet hord lelkében a legszegényebb ember is!

Az a szegény, de becsületes *postaszolga* félmilliókat kezel naponta és nyomorog a pénztömeg között! Kókán meg Krivány urak még a földre is alig léptek s még is milyen nem igaznak bizonyult a fényes szereplésük!

Kérem én nem szégyellem tévelygésemet! Tessék csak utbaigazítani!

Rátkay József.

IRODALOM.

Lubrich Neveléstudománya, melyet az elhunyt tudósok rokona *dr. Pacséri Károly* Nogradmege kir. tanfelügyelője rendezte sajtó alá, már *márczius közepén* elhagyja a sajtót. A szöveg forgó mű az eddigi három kiadástól lényegesen eltér, a mennyebe az újabb tudományos eredményeket, főleg annak lélektani részében teljesen felöleli s egyéb részeiben is lényegesen átdolgozást nyert. A két vaskos kötet *előfizetési ára 10 korona*. A mű bolti ára 12 korona lesz. Pedagógusoknak a sajtó alá rendező azon kedvezményt nyújtja, hogy a műre őt, két koronás *havi részletben* is előfizethetnek. Az előfizetések *márczius hó 10-éig* Balassagyarmatra (Nogradmege) küldendők *dr. Pacséri Károly* kir. tanfelügyelőhöz, ki egyszerű levelező lapon előjegyzéseket is elfogad. Előjegyzőknek a mű *utánvétellel* küldetik meg.

P. Abel bőjti szent beszédei. A Jó Pásztor hitkönyvtári folyóirat ez idei évfolyamának nagybőjti kurzusát a híres bécsi szónok, *P. Abel* Von Wort zur Thal és Ecce homo című kitűnő magyar fordításával gazdagította, amely azonban különkiadásban is megjelent *Szavak és Tettek, Ecce homo* címmel. A logikus, vonzó szent beszédből 7-et tartalmaz a kötet és ára *1 kor. 60 fill.* Megrendelhető a *Jó Pásztor szerkesztőségében Budapest, VII. k. Csömöri-ut 32.* A Jó »Pásztor« előfizetőinek mellékletül ingyen.

Gentry és egyéb elbeszélések. *Bodnár* János ez uton kéri fel a kartársakat, hogy a »Gentry és egyéb elbeszélések« című munkájának előfizetési gyűjteményét akár az 5, akár a Bihar megyei Tanítóegyesület elnöksége címére beküldeni kegyeskedjenek. A kötet tiszta jövedelmét tudvalevőleg az »Otthon« javára ajánlotta fel a szerző. A munkára előfizetéseket elfogad az egyesület elnöksége. A diszesen kiállított kötet ára — mely márczius elején fog megjelenni — 2 korona.

ZENE ES MŰVESZET.

A »Zenélő Magyarország« zongora és hegedűzeneműfolyóirat febr. 15-iki 4-ik füzeté igen érdekes tartalommal jelent meg. A mindenütt kedvelt zeneműfolyóirat e száma tartalmazza a következő darabokat: I. *Lenyél Miska* »Nem kő neköm ez világon« újGöre Gábor nótáját. II. *Szekely J.* »Magyar ábránd«-ját. III. *Cipollon Alfons* »Petite Barcarolle« salondarabját. IV. *Beriot K.* »Olasz dallamok«-at. 1. hegedűre zongorakísérettel. Minden száma hasonló gazdag tartalommal jelenik meg a »Zenélő Magyarország«-nak. Évenként 24 füzet, 10—10 oldal hangjegy tartalommal a legjobban megválasztott kiváló sikerű újdonságokból összeállítva, 242 oldal tartalomért 12 korona, félévre 12 füzet, 120 oldal tartalomért 6 korona és negyedévenként 6 füzetért 3 korona az előfizetés. Előfizethető az 1901. évi VIII. évfolyamra a »Zenélő Magyarország« (Klökner Éde) zeneműkiadóhivatalában Budapest, VI. Csengery-utca 62. sz., honnan megismerésre mutatvány füzetet 60 fillér beküldése ellenében küldenek.

Igazságszolgáltatás.

Megrálgalmazott uri leány.

Városunkban egyik előkelő irodában volt alkalmazva egy szegény uri leány, ki gépirással kereste kenyerét. Alig néhány hétre szolgálata lépése után főnökének nővére egy névtelen levelet kapott, a melyben a levél írója figyelmeztette az urnót, hogy jó lesz eltávolítani a leányt, mert az nem válik diszére az irodának. A főnök kerülni akarván minden kellemetlenséget, a leányt elbocsájtotta az irodából.

A kenyerétől megfosztott leány azonban nem hagyta annyiban a dolgot, hanem kutatótt a levél írója után s nemsokára tudomására jött, hogy a levélíró az irodavezető segéd anyósa volt, ki ezt különben nem is tagadta el. A becsületében megbántott leány feljelentést tett a levélíró ellen a járásbírósnál, amely azonban a levélíró anyóst felmentette a becsületsértés és rágalom vádjára alól. Felebezés folytán a nagyvárad kir. törvényszékhez került az ügy, mely a tegnapi tartott felebezési tárgyaláson bűnsnek mondotta ki a névtelenül levelező asszonyt, a becsületsértés és rágalomzás vétségében s ezért **100 korona pénzbírsággal** sújtotta.

TANUGY.

Népnevelési Közlöny. Tegnap jelent meg a Biharmegyei Népnevelési Egyesület hivatalos lapja gazdag, változatos tartalommal. A lap élén hangulatos, szép cikkben **Vadaj József** emlékezik meg **Sipos Árpádról**. Több szak-cikket közöl ezután, majd a rendes rovatok következnek igen érdekes közleményekkel.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Szombat: Endre és Johanna (Paulayné v. játéka.)

Vasárnap:) d. u. Szép Heléna.
) este Orfeusz a pokolban.

A legközelebbi bemutatók. A szinpadon gondos próbák folynak Dumas legújabb vígjátékából a **Tékozló apá**-ból, mely a Nemzeti Színházban nemrég hatalmas sikert aratott. Az igazgató sietett megszerezni a szellemes vígjáték előadási jogát. A darab szerepei kitűnő kezekben vannak. A Tékozló apa valószínűen a legközelebbi héten kerül bemutatásra. Párhuzamosan tartanak próbákat **Milliccker** pompás művéből a **Viceadmirális** című operettből, melyben az énekes személyzet java erői fognak játszani.

A mai előadás. Rákosi Jenő nagyhatalú, költői szépségű történelmi drámája, a **Nagyváradon** évek óta nem adott **Endre és Johanna** kerül ma előadásra **Paulayné** Adorján Berta vendépjátékával. A darab főszerepei következőképp oszlanak meg: Endre — Dézsi Alfréd, Johannat — Paulayné, Erzsébet — Somogyiné, Durazzoi Károly — Gáthy, Scaglioto — Szarvasi, Terlizzi gróf — Bérczi, Bertram gróf — Könyves Jenő, Drugeth — Bogár, Robert barát — Péterdy, Fra Giacomo — Szilágyi, Sancha nápolyi királyné — Benkő Jolán, Mária —, Batizfalvi Gizella, Sancia — Balázs Olga. A darabot **Péterdy** rendezi.

A vasárnapi előadások. Vasárnap, mint jeleztük két Offenbach operett kerül színpadra Délután **Ballánéval** a címszerepben **Szép He-**

lénát» adják. Este pedig Euridike szerepében Orley Flórávala nagy sikerrel felújított **»Orfeusz a pokolban«** című látványos operett kerül előadásra.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 124.

Idénybér. 122 sz.

Nagyváradon, szombaton, 1901. febr. 16-án

Endre és Johanna.

Történelmi színmű.

S Z E M É L Y E K :

Róbert, nápolyi király — — Id. Sággy Zsigmond
Erzsébet, magyar királyné — — Somogyiné N. Julia
Endre, magyar herceg — — Deésy Alfréd
Durazzoi Károly, herceg — — Gáthy Kálmán
Robert barát, Enore tantrója — — Peterdy Sándor
Johanna) Róbert unokái — — P. Adorján Berta
Mária) — — Batizfalvi
Sancia — — — — Balázs Olga
Catella, házleány — — B. Horváth Irma

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 ft. Földszinti és első emeleti páholy 6 ft. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsólye 1 ft 50 kr. Kőrszék 1 ft 20 kr. Támlászek 1 ft. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr. oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30kr. Földszinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy szinlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 óráig 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Holnap vasárnap, február 17-én

délután 3 órakor, fél helyárrakkal

S Z É P H E L É N A.

Operette.

Este 7 órakor, rendes helyárrakkal

Orfeusz a pokolban.

Operette.

MULATSÁG.

FARSANGI NAPTÁR.

Február 16. Tiszti estély a Ker. Csarnokban.
Febr. 16. Kath. Legényegylet bálja a Sasban.
Febr. 17. Tüztöltő bál a Sasban.

Ezüst érdemrend tánczért.

— A ma esti tiszti-bál. —

Nem hiába rendezik katonák a ma esti mulatságot a Kereskedelmi Csarnokban, de egészen háború módra is rendezik.

A jelen voltak, akár csak a boszniai háborúban résztvettek, mind kitüntetésben fognak részesülni.

Beszélgünk először a hölgyekről. Az ő számukra ezüstből készült az érdemrend: az az ezüst tánczrend, melyről már multkori számunkban megemlékeztünk. Rajta lesz a hadi díszítés is: a kis táncz-könyvecske, melyekbe be lehet jegyezni a tánczok után egy-egy fess, tiszt, vagy elegáns czibül nevét, mind megannyi diadal-emléket. Tisztjeink gondoskodtak ugyan bőven ilyen érdemrendről; de a városban az estély iránt mutatkozó nagy érdeklődés miatt legalább is annyi bizonyos, hogy az ezüst-tánczrendekből megmaradni egy sem fog.

A férfiaknak elég kitüntetés volna az is, ha ilyen tánczrendben örökítik meg nevüket a hölgyek, a mely tánczrend bizonyára a báli idény legszebb emléke gyanánt fog kerülni a

titkos apróságok közé. De ezenkívül kapnak ők is kitüntetést — ha megérdemlik, azaz ha tánczolnak kitartóan. Hogy a férfiaknak szánt érdemrend micsoda, azt nem áruljuk el, de mellesleg is. Az a fődolog, hogy ki adja és ki kapja?

Ez pedig tisztán a hadi szerencsétől, no meg az ügyességtől függ.

Kezdődik a tiszti bál 9 órakor: a Kereskedelmi Csarnok dísztermében.

Felolvasás Várad-Velenczén.

A nagyvárad-váraljai és velencei **»Népkör«** ma este felolvasó-estélyt rendez tánczcsal egybekötve. Az estély műsora a következő:

1. **»A gyermek bizalma«** költemény, szavalja **Kürti Margit** k. a., a kecskeméti színház tagja.

2. **»Katoná báci nevelésmódja«**. Felolvasás. Irta és felolvassa dr. **Váradí Odón**.

3. **Kiss József »Jehova«** cz. költeménye. Szavalja: **Rogoz Imre**.

5. Spiritisztikai mutatványok. Előadás **Bar-tichan** tanártól.

A műsor után táncz lesz kitűnő zene mellett. Belépti-díj 1 korona. Kezdeté pontban 8 órakor.

Mulatság Nagyszalontán. A szalontai kereskedők tánczcsal egybekötött felolvasással zárják be a farsangot, melyre a következő meghívót bocsájtották ki: A nagyszalontai kereskedők társas-körének vigalmi bizottsága 1901. február hó 16-án **felolvasással egybekötött tánczestélyt** rendez, melyre kívül címzett tag urat becses családjával, valamint vendégeivel együtt szívesen látja. Belépti díj: Személyjegy 2 korona. Családjegy 3 korona. Kezdeté 8 órakor. A tiszta jövedelem a könyvtár javára fordíttatik. Felülfizetések köszönettel fogadtatnak s hirlapilag nyugtáztatnak. A felolvasás műsora a következő:

1. Papp János ur a **»Nagyvárad Napló«** szerkesztőjének felolvasása.

2. A nagyvárad Szigligeti-színház egy művésznének szavalása.

3. Moyses Miklós ur zongoraművész, zongora játéka.

4. Dal-egyveleg, előadja a nagyvárad Szigligeti-színház egyik művésznője.

REGÉNY-CSARNOK.

S i b i l l a.

Irta: Adalbert Károly.

Németből fordította: Lubinszky Anna.

29.

Elővette gitárját hozzá kezdett egy régi dalhoz, melyről tudta, hogy Sibilla énekelte.

— Most te, mondá midőn végig játszotta és újra kezdé.

Hősiesen leküzdve az előtörő könnyeket, eleinte halk, bizonytalan, de azután erőteljes csengő hangon énekelte el az Unica által megkezdett dalt.

Hogy emelkedett hangja. Unica szeméi fénylettek. A dal utolsó hangjainál felugrott, karjaiba zárta és megcsókolta.

— Így énekel miután hangja négy évig használatlanul hevert. Kakuk vigye el Falkékat! A gyermeknek énekelnie kell.

— Mátá nem szabad többet, mondá aggódva. Szinte égsz. Szokatlan neked. De ezentul jöjj, naponta énekelj velem. De hol van hegedűd létezik még?

— Igen, de sokáig nagyon sokáig aludt.

— Ej, akkor hozd el hozzám, felköltjük majd. Illa mily mennyet gyermek nagy.

Sibilla búcsuzni akart. Unica nem engedte. A fekete Tom teát szervírozott. Kis ezüst kanna

tünt elő melyet sokszor látott Sylla-Mysing asszonytól. Minden oly otthonos volt, mind hajdan.

A kajács melyet Hanna kiabalásáért elvitt ismét előkerült s tudományát előadta. Higgye aki akarja, de igaz, hogy mindenféle bolondságon kívül az összes európai nyelven balladákat és verseket adott elő.

Sibilla pompásan mulatott. Nevetett mint már évek óta nem. Oly jól esik a nevetés, ha fiatalok vagyunk!

Hamar össze szokott a látszólagos büszke Juel-Winding asszonnyal, ki alapjában véve nem volt más mint az elkényeztetett Uniea.

Egészen ki volt cserélve, midőn haza repült, hogy a vacsora idejét el ne mulasztja. A család a szolgálkával közösen étkezett. Mielőtt hozzá fognak, esteli ájtatosságot tartottak.

Ezt már elvégezték midőn Sibilla belépett. Nem kapott ki; de a fogadtatás nem volt barátságos.

Sajátságos nyers levegő uralkodott ezen háznál. A fiatal grófnőről és incognitójáról semmit sem akartak hallani. Nem szívesen adták beleegyezésüket, hogy látogatásait megismételje, csak ama remény vigasztalta őket, hogy a grófné elutazása mindennek véget vett.

Erre Uniea nem is gondolt tudta ezt Sibilla, de nem tartotta szükségesnek nevelőszüleit értesíteni.

Egyetlen gondolata volt: Hogyan juthatok Unieához?

Midőn tehette hegedűjét átvitte a vendéglőbe. Sajátságos módon igyekezett ez ártatlan tetről a háziak figyelmét elvinni. Egy gunyos mosoly vagy gyengéd intés halálosan sértette volna; s ez valószínű lett volna.

Naponta mint a grófné óhajtá nem mehetett, de találékony volt az okokban, lehető legtöbbször ismételni azt.

Uniea állhatatosan unszolta: Jöjj hamarabb, jöjj holnap! A szekrényből kiszabadult hegedű mágnes volt, melynek vonzóereje a Falk család előtt örök talány maradt volna.

De nem csak ez — mert az Unieával való érintkezés nemsokára olyan varázst gyakorolt reá, melyből nem vonhatta ki magát. A fiatal grófné, bizalmasan, mely látszólag nem ismert határt s mégis távol áll a valódi őszinteségtől, hihetetlenül sokat mesélt a nagy világi életből. Elbeszélése által Sibilla otthonosnak érezte magát, habár jöltevéjének tulajdonképpeni helyzetéről semmit sem tudott.

(Folyt. köv.)

Véres zendülés.

— Távirati tudósítás. —

Budapest, február 16.

Véres szocialista zendülés volt ma Budapesten. A munkanélküliek és a rendőrök valóságos harcot vívtak egymással s az utcán most is tüntető csoportok járnak. A Kossuth-utca és a Váci-utca úgy néz ki, mint valami ostrom után.

A munkanélküliek arra kérték a rendőrséget, hogy tüntető körmeneteket rendezhessenek. A rendőrség ez óhajtást természetesen megtagadta. Tegnap aztán kitört az orkán.

Délután egy órakor mintegy háromezren gyülekeztek össze a Lehel-utcán. Innét a New-York kávéház elé vonultak. Itt a rendőrök körülvették őket. A tüntető tömeg erre szocialista énekbe kezdett. Majd valóságos közepor keletkezett. A kávéház összes ablakait és burorait összezúzták és a bent levő vendégek közül igen sokat megsebesítettek. Majd felvonultak az Emke kávéház elé, hol szintén mindent összezúztak. Ide érkezett ekkor egy rendőrfogalmazó. A

tömeg őt is közeporral fogadta és sulyosan megsebesítette.

A tüntető tömeg ismét a Kerepesi-utrament, hol az Elite és a Balaton kávéházat, majd a Szikszait ostromolták meg. A rendőrség teljesen tehetetlen volt. A járókelők rémülten menekültek, de a tömeg közeporral követte őket.

Itt a rendőrség segítséget kapott. »Le az urakkal! Adjanak kenyeret! Tüzet a palotákra!« kiáltásokkal fogadták az újabb rendőr csapatot. Egy Horváth nevű medikust addig verték, míg az eszméletlen állapotban került el.

Sajó rendőrkapitány erre a lovasrendőröknek attakot vezényelt, melyben egy Eifel nevű szocialista halálosan és igen sokan sulyosan megsebesültek.

A rendőrök itt újabb segély csapatot kaptak. A zendülők több részre szakadtak. Egy része a gróf Károlyi Sándor palotája elé ment és azt formálisan megostromolta.

Az utcák képe úgy néz ki, mint valami háboru után. Az eddigi kárt 20.000 frtra becsülték.

Budapest egész helyőrsége készütségben áll s újabb tüntetés esetén komoly összetűzés várható.

Az utcákon őrszolgák czirkálnak, de a szocialisták tömörülését meggátolni mégsem képesek.

TAVIRATOK.

Milán holttestének beszentelése.

Bécs, febr. 15. (Saj. tud. táv.) Milán holttestét ma délután beszentelték. A templomban az aktusnál megjelentek az összes főherczegek, élükön Ferencz Ferdinánd trónörökösrel

Ő Felsége négy órakor érkezett és megcsókolta a Brankovics György pátriárka által felé nyújtott feszületet s bementek a templomba.

A ravatal a templom közepén volt felállítva, valóságos koszorú özön között.

A szertartás után óriási közönségtől kísérve vitték a koporsót gyönyörű gyász-kocsin a pályaudvarra.

Karlóca, febr. 15. (Saját tud. táv.) Hédváry báró, a holttest fogadására ideérkezett.

Gyászistentisztelet Milánért.

Budapest, febr. 15. (Saj. tud. táv.) A zöldfa-utczai szerb templomban holnap, szombaton, délelőtt 11 órakor Milán király emlékezetére gyászünnepet tartanak, Meghívókat az idő rövidsége miatt nem küldenek szét.

Merénylet az angol király ellen.

Budapest, febr. 15. (Saj. tud. táv.) Ma az a hír terjedt el, hogy Edward angol király ellen merényletet követtek el. A hír azonban rövid idő múlva valótlannak bizonyult.

A czár Mac Kinleynek.

Washington, febr. 15. Cassini orosz követ a czár nevében ajándekul és tisztelet-jelöllet egy albumot nyújtott át Mac Kinley

elnöknek, a mely a czár kormányzásáról föl-vett képeket foglal magában. Az elnök megkért Cassinit, hogy adja át köszönetét a czárnak. (M. T. I.)

A pestis Transzváiban.

Fokváros, febr. 14. Az a bakteriológus, a kit a kormány az előfordult megbetegedések megvizsgálásával megbízott, pestisbacillusokat konstatált és kijelentette, hogy a betegség kétségtelenül bubopestis. Eddig 12 esetet konstatáltak a kórházban. Két kaffer meghalt pestisben. A kórházban csak egy fehér ember van. (M. T. I.)

Lázongó spanyolok.

Páris, február 15. A Havas-ügynökség jelenti Madridból, hogy a belügyminiszteriumhoz érkezett jelentések szerint tegnap Valenciában, Alicantében, Granadában és Barcelonában ismétlődtek a zavargások. Alicantében a tüntetők megdobálták a városházát. A rendőrség szétverte a tüntetőket. A belügyminiszter befiltotta a városközi telefonforgalmat. A casertai gróf család Franciaországba utazott. (M. T. I.)

A búrok szabadságharca.

London, febr. 15. A Reuter-ügynökségnek jelentik Johannesburgból tegnapi kelettel: Kedden éjjel egy erős búr csapat el akarta pusztítani a vízvezetékot, de az angolok heves harc után visszavonulásra kényszerítették. A búroknak három halottjuk és 23 sebesültjük, az angoloknak egy halottjuk és 3 sebesültjük volt. (M. T. I.)

NYILTTÉR.

Meghívás

a Biharmegyei Kereskedelmi-, Ipar- és Terményhitelbank 1901. évi február hó 17. napján d. e. 11 órakor

saját üzleti helyiségben tartandó

XXXII. rendes közgyűlésére.

A közgyűlés napirendje:

1. Az igazgatóság jelentése az 1900. évi üzletéről és a mérlegről, zárszámadásokra, osztalék és tartalék alapra vonatkozó indítványai.

2. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóságnál készített számadásokról és mérlegről, valamint a nyereség felosztása iránti indítványainak megvizsgálásáról.

3. Az előző tárgyak és az igazgatóság és felügyelő-bizottságtól kért felmentvény tárgyában határozat hozatal.

4. Az igazgatóság jelentése a nyugdíjalap állásáról.

5. A választmány 8 rendes és 1 pótagjának választása.

Nagyvárad, 1901. január 29.

Az igazgatóság.

Azok a t. részvényesek, kik a közgyűlésen részt venni kívánnak, felkértemek, hogy az alapszabályok 12. §-a értelmében a közgyűlés napját megelőzőleg egy hónappal nevékre írt részvényeiket a le nem járt szelvényekkel legkésőbb a közgyűlést megelőzőleg 3 nappal a bank pénztáránál letenni sziveskedjenek. A zárszámadások és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1901. évi február hó 8-ik napjától a társulat helyiségében megtekinthetők, sőt a zárszámadások tervezetét a részvényes k kívánatára, a bank nyomtatott példányban előre megküldi.

KOZGAZDASAG.

Feloldott szarvasmarha beviteli tilalom. A m. kir. földmivelésügyi miniszter értesítette Bihar megye alispánját s Nagyvárad város közönségét, hogy a német császári kormány Magyarországon területén egyetlen törvényhatóságra nézve sem tartja fen a szarvasmarha beviteli tilalmat, mely a különböző betegségek terjedése miatt eddig el volt rendelve. A azon területeket, melyek eddig zár alatt voltak ezen átiratával feloldta.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirat. —

Értéktőzsde.

Budapest, február 15.

Osztrák hitel	— — — — —	674 50
Magyar hitel	— — — — —	685 50
Allamvasut	— — — — —	672 —
Rimamurányi	— — — — —	477 50
Magyar jelzálog	— — — — —	440 50
Salgótarjáni	— — — — —	— —
Wagon-kölcsön	— — — — —	— —

Határidők.

Budapest, február 15.

Buza októberre	— — — — —	7.71
Buza áprilisra	— — — — —	7.52
Tengeri	— — — — —	5.42
Rozs ápr.	— — — — —	7.39
Zab ápr.	— — — — —	6.40
Káposzta, repce, aug.	— — — — —	— —

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1901. február 15-én.

Magyar aranyjáradék 4%	— — — — —	118 —
Magyar koronajáradék	— — — — —	93.50
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4, 1/2%	— — — — —	119 —
Magyarvasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	— — — — —	100.50

Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	121 50
Magyar földterhermentelési kötvény 4%	— — — — —	92 75
Italmérési jog megváltási kötvény	— — — — —	99 30
Horvátb-szlavónföldterhermentelési kötvény	— — — — —	92.50
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	166 50
Tiszaszabályozás sorsjegyek kölcsön	— — — — —	141 50
Osztrák járadék papírban	— — — — —	98.25
Osztrák járadék ezüstben	— — — — —	98 10
Osztrák kájjáradék aranyban	— — — — —	118.—
Osztrák korona járadék	— — — — —	98 25
Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	186.75
Osztrák magyar bank részvény	— — — — —	16.85
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	683.—
Osztrák hitelintézet részvény	— — — — —	673 —
Párisi vista	— — — — —	95 45
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	— — — — —	19.11
Námetbirodalmi márka	— — — — —	117 40
London vista	— — — — —	240 60
20 márkás arany	— — — — —	28.50

SZERKESZTOI POSTA.

Tábori Imre. Helyben. Legyen nyugodt, nem kerüli el az a fontos dolog a mi figyelmünket s ahol és amiben lehet meg is tesszük a magunkét, — de azt tartjuk, hogy sippal, dobbal, nem lehet verebet fogni.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Saját termésü

ménesi és gyoroki új és ó boraimat nagyvárad pinczémbe át szállítván, a mai naptól fogva

Ujsor 878. szám alatti lakásomon

literes palaczkokra fejtve,

palaczkonként is kaphatók.

Az üvegenkénti ár **50** krajczár és **1** frt **10** krajczár között váltakozik a borok minősége s fajtája szerint, *mely árba a fogyasztási adó*, valamint a *palaczk ára is* be van tudva.

Az ép állapotban visszahozott *tiszta palaczkért*, azok minősége szerint, **8—13 krajczárt vissza adok.**

MOLNÁR LAJOS,

Ujsor 878. szám.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyvárad, Apáczai-utca 3. szám.

Művek,

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat
jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,

számlák, falragaszok,
bábi meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naplók,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.